

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Anden behandling af lovforslag nr. L 64: Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse. (Forebyggende foranstaltninger og rettighedsfrakendelse).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken). (Fremsat 16/4 98. Første behandling 28/4 98. Betænkning 10/6 98).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

19) Anden behandling af lovforslag nr. L 51: Forslag til lov om ændring af lov om planlægning. (Sikring af ret til helårsbeboelse i sommerhuse).

Af Thorkild B. Fransgaard (FP) m.fl. (Fremsat 3/4 98. Første behandling 5/5 98. Betænkning 10/6 98).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 43:

Forslag til folketingsbeslutning om offentlig grøn indkøbspolitik.

Af Jørn Jespersen (SF) m.fl. (Fremsat 7/5 98).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Det er fra denne talerstol ofte blevet sagt, at den politiske forbruger er blevet en magtfaktor og ikke mindst inden for miljøområdet. Et bevidst forbrugsvalg er en af de mest effektive måder at påvirke udbuddet af forbrugsgoder og serviceydelser i en mere miljøvenlig retning.

På mange områder er det de sidste 25 år lykkedes os at få kontrol over forureningen fra industrien, men med det fortsat voksende forbrug, både herhjemme og på verdensplan, så risikerer vi at sætte de gode resultater over styr.

For flere år siden har regeringen taget hul på den debat gennem introduktion af begrebet »det økologiske råderum«, og i international sammenhæng er begreber som f.eks. faktor 4 og faktor 10 blevet introduceret som helt nødvendige målsætninger for en reduktion af miljø- og ressourcebelastningen for vores produktion og forbrug.

Herhjemme har regeringen også bragt spørgsmålet op i flere sammenhænge. Det er sket ved Miljøstyrelsens oplæg til produktorienteret miljøstrategi, og det glæder mig naturligvis, at vi netop som led heri har vedtaget regeringens lovforslag om tilskud til miljøvenlige produkter med et meget bredt flertal.

Et andet element i den produktorienterede miljøstrategi er styrkelsen af den offentlige grønne indkøbspolitik. Samlet set er den offentlige sektor jo den største forbruger herhjemme.

Det drejer sig rent faktisk om milliarder af kroner, og de skal efter regeringens opfattelse naturligvis også bidrage til at opfylde vores miljømålsætninger og anvendes miljømæssigt fornuftigt. Det offentlige må have en pligt til at gå foran, og derfor fremlagde den daværende regering, som jeg også var medlem af, allerede for knap 4 år siden sin handlingsplan for en offentlig grøn indkøbspolitik.

Som led i denne strategi fik alle statslige institutioner og statslige virksomheder i 1995 pålæg om at inddrage miljøforhold ved indkøb af produkter og tjenesteydelser på lige fod med andre hensyn som f.eks. hensyn til kvalitet og pris. På hver enkelt institution skulle der udarbejdes en grøn indkøbspolitik, en handlingsplan til gennemførelse heraf og en forpligtelse til løbende dokumentation af de opnåede resultater. Vi vil meget gerne fortsætte ad denne vej, og i regeringsgrundlaget efter det sidste folketingsvalg har vi tilkendegivet, at stat, amter og kommuner skal have pligt til at fremme offentlige grønne indkøb. Det er på den baggrund naturligt for mig at hilse SF's beslutningsforslag velkommen.

Med beslutningsforslaget får vi som ønsket af regeringen taget hul på en drøftelse af, hvordan vi styrker den grønne indkøbspolitik i det offentlige, og jeg hilser også beslutningsforslaget velkommen, fordi en række af de initiativer, SF peger på, falder sammen med de initiativer, regeringen enten har taget eller agter at tage. Inden jeg kommer nærmere ind på disse enkeltheder i forslaget, vil jeg kort ridse status for grøn indkøbspolitik i den offentlige sektor op.

For det første vedrørende staten: 3 år efter, at regeringens pålæg om miljø- og energibevidste indkøb er trådt i kraft, er langt hovedparten af statens institutioner omfattet af indkøbspolitikker og handlingsplaner. Miljøstyrelsen er derfor gået i gang med at undersøge kvaliteten af disse planer og politikker, og – hvad der er nok så vigtigt – om de efterleves i praksis.

Fra starten har det været klart, at gennemførelsen af en grøn offentlig indkøbspolitik kræver, at de offentlige indkøbere har den nødvendige viden. Indsatsen er derfor blevet understøttet af efteruddannelse, informationer og erfaringsudveksling i tæt samarbejde mellem Miljøstyrelsen, Statens og Kommunernes Indkøbsservice og Kommunernes Landsforening.

Der er udarbejdet værktøjer til de offentlige indkøbere i form af en håndbog om offentlige grønne indkøb som en række miljøvejledninger for konkrete produkter, og inden år 2000 forventer Miljøstyrelsen, at der vil foreligge 50 sådanne vejledninger til brug for de offentlige indkøbere. Der er etableret efteruddannelseskurser, arrangeret konferencer og seminarer. Mange steder er man gået til denne opgave med meget stor entusiasme, og med det nordiske miljømærke Svanen har de offentlige indkøbere fået et effektivt redskab stillet til rådighed.

Det er altså ikke kun blevet ved ordene. Der er kommet en hel masse handlinger, og nu undersøger vi præcist, hvad der konkret er kommet ud af det. Vi vil selvfølgelig vende tilbage til Folketinget, når vi har dannet os et overblik over, hvad der er kommet ud af de mange anstrengelser.

Det er ikke kun i staten, der er sket noget; også i kommunerne er man kommet i gang. Kommunernes Landsforening lavede sidste efterår en undersøgelse af kommunernes grønne indkøb, der viser, at 37 kommuner har en grøn indkøbspolitik, 68 kommuner har aktuelle planer om at indføre en grøn indkøbspolitik, og 146 af de resterende kommuner giver udtryk for, at institutioner og forvaltninger i kommunen i stigende omfang inddrager miljøhensyn i deres indkøb. Det er også mit indtryk, at overalt, hvor der er forældrebestyrelser osv. i daginstitutioner, er netop spørgsmålet om miljørigtige indkøb et hovedpunkt i forældrenes og brugernes indflydelse.

Der er altså en god, frivillig udvikling i gang i kommunerne, og jeg forventer, at den udvikling fortsætter. Kommunernes Landsforening har netop anbefalet alle kommuner at udarbejde en grøn indkøbspolitik, der skal indeholde mål og kriterier for, hvordan miljøhensyn skal inddrages ved indkøb.

Det har selvfølgelig også glædet mig, at ikke mindre end 91 af landets borgmestre i KL's undersøgelse har givet udtryk for, at økonomi- og miljøhensyn kan gå hånd i hånd i kommu-

ernes indkøbspolitik, og 73 pct. erklærede sig villige til at skåne miljøet gennem indkøb, selv hvis det ikke er bedst og billigst. Det er jo også for kommunalpolitikkerne en håndgribelig måde at vise deres miljømæssige engagement på, hvis de gør noget sådant.

Det må ikke glemmes, at der samtidig foregår en oprustning inden for den private sektor. Det sker som led i arbejdet med miljøcertificerings-systemer og miljømærker, grønne regnskaber osv. Der er således tale om en betydelig synergieffekt.

Regeringen vil gerne sikre, at hele det kommunale område ligesom det statslige område bliver omfattet af en offentlig grøn indkøbspolitik, og jeg kan sige, at så sent som i går havde vi en længere diskussion om grønne indkøb og miljømærker i EU's Ministerråd. Et af de temaer, jeg og en lang række kolleger tog op her, var at tilpasse EU's regler, så det bliver lettere for både statslige og kommunale myndigheder at prioritere grønne indkøb. Miljøkommissæren lovede at tage kontakt til sine kolleger, ikke mindst inden for DGIII, og tale med dem om, hvordan man kunne ændre reglerne på samme måde, som vi har diskuteret, altså om reglerne for offentligt udbud ikke burde tilpasses de miljømæssige realiteter.

Om forhandlingerne med amter og kommuner skal jeg sige, at vi har startet drøftelserne om at lave en aftale vedrørende grønne indkøb. De drøftelser vil fortsætte efter sommerferien, hvor vi skal have de parallelle forhandlinger til de kommunalt-økonomiske, som vi har kaldt kommunalt-økologiske forhandlinger. Her bliver netop grønne indkøb et hovedtema.

Jeg tror, vi kan nå frem til en sådan aftale, og derfor synes jeg, det er for tidligt, hvis vi her i Folketinget, som det er ønsket af Socialistisk Folkeparti, allerede nu tager stilling til lovgivningsinitiativer og indholdet heraf. Det er klart, at lovgivningen kan understøtte det, jeg har talt om. Udbudslovgivning er et eksempel herpå, og den økonomiske styring af kommunerne kan også tage hensyn til det.

Der kan også blive tale om, at vi får vedtaget vores »Agenda 21«-forslag, som jo, om jeg så må sige, blev ramt af folketingsvalget og derfor først kommer til realitetsbehandling i Folketinget til efteråret. Her får vi igen en mulighed for at gøre grønne indkøb til et vigtigt tema i kommunernes tilbagerapporteringspligt, når det drejer sig om »Agenda 21«-forhandlinger.

Jeg synes derfor, at hvis vi kan få indført »pligten« ad frivillighedens vej, ad aftalevejen og ad oplysningsvejen, er det ikke så ringe endda. Men jeg vil ikke afskære mig muligheden for at lovgive på et senere tidspunkt, hvis det enten viser sig, at vi ikke kan få en aftale, eller at den aftale er ineffektiv.

Miljø- og Energiministeriet vil lægge vægten på udvikling af værktøjer, der kan hjælpe indkøberne. Man må jo ikke glemme, at indkøberne ikke først og fremmest er miljøindkøbere. De er indkøbere, og derfor må det være så let som muligt og så bekvemt som muligt for dem at tage miljøhensyn.

Det er meget, meget vigtigt, som SF understreger, at vi skal kunne dokumentere, at indsatsen virker, og derfor må vi sammen med metoderne udvikle mulighed for løbende afrapportering, så vi kan se, hvordan det her fungerer. Jeg synes, det er lidt for tidligt at tage stilling til, hvordan et sådant rapporteringssystem skal se ud, og jeg vil gerne advare imod, at det udvikler sig til et stort papircirkus med overvågning og rapporteringssystemer osv. Det afgørende er, at der sker noget, altså at man gør noget, og det er det sæt af initiativer, vi skal understøtte i praksis.

Så derfor: Selv om vi ikke kan støtte de dele af SF's forslag, jeg her har talt om, er der jo ingen tvivl om, at vi mener det samme. Faktisk tror jeg også, der er bred tværpolitisk enighed om de tanker, og jeg ser frem til, at vi får et godt samarbejde om disse spørgsmål med Folketingets partier. Den gode diskussion om disse emner vil for alvor komme til efteråret, når vi har afsluttet forhandlingerne med kommunerne.

Helen Beim (S):

Med B 43 foreslår SF, at det offentlige, når der købes ind, for alvor får de grønne briller på, og det kan vi naturligvis fra Socialdemokratiets side kun hilse velkommen. Det er mange, mange milliarder kroner, der hvert eneste år bliver købt ind for i det offentlige regi.

I SF-forslaget lægges der vægt på, at det både skal gælde for det statslige, det amtskommunale og det kommunale område, og samtidig lægger man også vægt på, at der en gang om året skal ske en miljøvurdering og en egentlig afrapportering, så vi har nogle mere solide tal, når der skal laves grønne elementer til årets finanslov. Som også miljø- og energiministeren

var inde på, kan disse tanker kun støttes af Socialdemokratiet.

Netop i går blev der i Miljø- og Planlægningsudvalget uddelt en meget spændende brochure fra Kommunernes Landsforening. Den hedder »Grøn indkøbspolitik i kommunerne«, det fremgår af brochuren, at Kommunernes Landsforening nu for alvor ønsker at leve op til det grønne ansvar. Vi er fra Socialdemokratiets side godt tilfredse med, at man også i regeringen nu for alvor vil tage grønne briller på.

I regeringsgrundlaget, som kun er 3 måneder gammelt, står der, at stat, amter og kommuner skal have pligt til at fremme offentlige grønne indkøb, og vi er fra Socialdemokratiets side helt sikre på, at de private også vil skubbe på. Ikke mindst i børneinstitutionerne skal forældrerådene nok sætte spørgsmålstegn ved, om den mad, der bliver uddelt, er økologisk.

Vi synes, der er en lang række tiltag, som er godt i gang. Lovforslaget om renere teknologi har vi f.eks. netop vedtaget her i Folketinget. Det samme gælder hele lovgivningen om de grønne regnskaber, og det er måske en overvejelse værd, om ikke også de kommunale institutioner skulle omfattes af grønne regnskaber. Også »Agenda 21«-arbejdet er netop blevet nævnt, så der er god gang i hele dette område.

Fra Socialdemokratiets side kan vi ikke støtte, at der på nuværende tidspunkt gribes til egentlig lovgivning, men vi vil holde et vågent øje med, at det fortsat er grønne briller med stor styrke, der anvendes inden for dette område.

Jens Vibjerg (V):

Da Venstres ordfører på forslaget, fru Bodil Thrane, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre følgende:

Lad det være sagt med det samme, at Venstre ikke kan støtte det beslutningsforslag, SF har fremsat om en offentlig grøn indkøbspolitik. Det er såmænd ikke, fordi Venstre i og for sig ikke kan støtte intentionerne i beslutningsforslaget om, at de offentlige myndigheder skal gå forrest og foregå med et godt eksempel, også fordi det offentlige er en stor kunde i det danske samfund.

Jeg har også læst de rapporter, SF henviser til i bemærkningerne til beslutningsforslaget, fra henholdsvis Miljøstyrelsen om en styrket produktindsats og fra Danmarks Naturfredningsforening. På baggrund af rapporterne kan man udlede, at det offentlige endnu ikke fuldstændig lever op til intentionerne i miljøbeskyttel-

seslovens § 6, og SF vil løse det, de ser som et problem, ved at opstille meget detaljerede krav til offentlige myndigheder og institutioner – altså også de kommunale og amtskommunale institutioner – og ved at stille krav om årlige indberetninger til Miljøstyrelsen, som kan inkorporeres i miljøvurderingen af forslaget til finanslov.

Men lad mig vende sagen om: De rapporter, som forslagsstillerne henviser til, kombineret med f.eks. »Agenda 21«-forhandlingerne, påviser samtidig, at der er en stigende tendens til en grøn offentlig indkøbspolitik, altså at der er en bevægelse i gang. Flere og flere kommuner følger en grøn strategi, flere og flere myndigheder køber i større grad grønt, og det har vi ikke noget imod i Venstre; vi kan sagtens støtte den udvikling. Men vi vil ikke være med til dette detaljerede og meget gennemgående indgreb over for f.eks. det kommunale selvstyre, kombineret med et sindrigt og tungt rapporterings- og kontrolsystem.

Det skal heller ikke glemmes, at i mange af de institutioner, der er tale om, sidder der brugerbestyrelser, som kan træffe beslutninger om at prioritere den grønne indkøbspolitik. Den skal ikke presses ned over hovedet på hverken dem eller kommunerne.

De reelle adfærdændringer i såvel det offentlige som i samfundet generelt bliver ikke realiteter, hvis de skal tvinges igennem. Der skal være incitament for myndighederne og for befolkningen, altså en gulerod frem for den pisk, SF's beslutningsforslag reelt er udformet som.

Henriette Kjær (KF):

SF vil med dette forslag gennemføre en såkaldt grøn indkøbspolitik, men den er ikke bare grøn. Den indkøbspolitik, SF foreslår, er uhyre bureaukratisk. Forslagsstillerne har formået at gøre det så omstændeligt, så ressourcekrævende og så tungt, at det grønne og glæden ved at købe rigtigt ind drukner i administration.

Det Konservative Folkeparti synes, at de offentlige institutioner og virksomheder bør købe miljørigtigt ind, og at daginstitutioner og plejehjem skal gøre sig umage for at købe de bedste og sundeste fødevarer, men vi vil ikke pålægge nogen udelukkende at købe økologisk. Konventionelle fødevarer er som udgangspunkt også sunde. Det afgørende for Det Konservative Folkeparti er, at det offentlige køber fornuftigt ind og finder en balance imellem, hvad der er

både miljømæssigt og økonomisk forsvarligt, og at indkøberne får nogle gode vejledninger og informationer, så de har noget at gå efter.

På baggrund af en udmelding fra miljøministeren om, at det offentlige burde gå miljømæssigt i front med sine indkøb og den daglige drift, bemærkede jeg, at SF var positiv over for denne udmelding, men samtidig mente, at det offentlige så skulle have økonomisk kompensation for sine omkostningstunge indkøb. Dette kan jeg på ingen måde støtte. Man må holde sig inden for de økonomiske grænser, der nu engang er.

Jeg mener, at vi hele tiden skal have en debat om det offentliges indkøbspolitik, at kommuner og amter skal motiveres, og regeringen har også iværksat forskellige gode tiltag i den retning. Det kan vi kun støtte. Det bedste er dog, når det er borgerne selv, der stiller kravene og giver kommunalbestyrelser og amtsråd et vink med en vognstang.

Jeg mener altså, vi er godt på vej med en såkaldt grøn indkøbspolitik, og mener derfor, at SF's forslag er lidt overflødigt, men vi går gerne ind i en konstruktiv udvalgsbehandling og lytter til SF's argumenter for, hvorfor det er nødvendigt med al den afrapportering, indberetning, registrering, dokumentering osv. Måske kan vi blive enige om noget fornuftigt alle partierne imellem.

Svend Aage Fauerholdt (DF):

SF's forslag tager udgangspunkt i, at det offentlige som storforbruger bør gå foran med indkøb af miljøvenlige produkter og styrke sin grønne indkøbspolitik.

Dansk Folkeparti har ikke noget imod miljøvenlige produkter. Det er vor opfattelse, at der i disse år sker et skred i holdningerne, i retning af at almindelige borgere tænker mere og mere over, hvad de køber, og hvad produkterne indeholder. Det er en sund og god holdning at se på, hvad man køber og være kritisk over for indholdet i varerne. Er indholdet belastende for miljøet, skifter mange over til andre produkter, der er mindre belastende for miljøet, hvis prisen vel at mærke ikke er afskrækkende. Det er derfor mit indtryk, at flere og flere borgere ad frivillighedens vej selv finder over til mere miljøvenlige produkter.

Ifølge SF halter det offentlige bagefter. Spørgsmålet vil vel altid være, hvem der skal gå foran, det offentlige eller de private. SF vil med dette forslag tvinge en mere grøn indkøbs-

politik igennem i det offentlige via initiativer fra regeringen, styring af de statslige og kommunale institutioner og i de statsejede selskaber. Vi får ikke noget at vide om de økonomiske konsekvenser af forslaget.

En af forslagets konsekvenser er en omfattende rapportering om den grønne indkøbspolitik. Jeg tror ikke på, at det er vejen frem. Derimod tror jeg på, at miljøbevidste indkøb stille og roligt, og i det omfang økonomien også taler for det, vil vinde mere og mere indpas i det offentlige.

Dansk Folkeparti kan ikke støtte forslaget.

Thorkild B. Fransgaard (FP):

Beslutningsforslaget om, at amter og kommuner skal købe økologisk ind, kan Fremskridtspartiet selvfølgelig ikke støtte. Der står endda i forslaget, at det gælder for både kommuner, amter og alle selskaber, der ejes af disse, at de skal til at købe økologisk ind.

Endvidere står der i forslaget, at det skal dokumenteres og registreres, at man har købt grønt ind, og hvordan man har gjort det, og en gang årlig skal der udarbejdes rapporter af Miljøstyrelsen om resultater af politikken – altså endnu mere bureaukrati, altså endnu mere central styring, en ægte socialistisk, økologisk tankegang.

Fremskridtspartiet er af den mening, at der ikke findes beviser for, at økologiske varer er bedre end normale varer. Det er en ren trossag, og det skal man have lov til, enten man ser på det på den ene eller anden måde, men ligefrem at påtvinge amter og kommuner, at de skal følge den tankegang, kan vi ikke gå ind for.

Vi mener i øvrigt, at hele debatten om økologiske og normale fødevarer er oppe på et hysterisk niveau, hvor den ikke hører hjemme. Vi synes, at amter og kommuner selv skal have lov at vælge. De skal selvfølgelig købe de sundeste og de bedste fødevarer, men at det skulle være de økologiske, der er det, stiller vi os tvivlende over for. Det skal amterne og kommunerne selv have lov til at vælge.

Vi kan ikke gå ind for endnu sådan en bureaukratisk lov som den her. Der er rigeligt med den slags i forvejen. Vi kan ikke støtte det overhovedet.

Søren Kolstrup (EL):

Grundlæggende er Enhedslisten jo enig med forslagsstillerne i, at det offentlige bør gå foran i grøn indkøbspolitik. Vi har samme udgangs-

punkt. Vi har, går jeg ud fra, et langt stykke hen ad vejen også de samme ønsker om en økologisk omstilling.

Når det så er sagt, og det er vores udgangspunkt, vil jeg ikke lægge skjul på, at jeg ikke er sikker på, at de værktøjer, der her er foreslået, er de mest hensigtsmæssige. Jeg synes måske nok, SF lægger op til en lidt lovlig bureaukratisk tilgang, hvor de enkelte offentlige arbejdspladser, altså hver for sig, skal igennem hele møllen med at kortlægge og planlægge og orientere og rapportere.

Inden man beslutter, hvordan den grønne indkøbsprofil bedst opnås, er det imidlertid nødvendigt med en analyse af, hvorfor det går så trægt med den grønne profil i indkøbene. Der er jo en vældig modsætning mellem den dér utrolig gode vilje, vi har i vores samfund, og så trægheden i at realisere det, og derfor må vi sætte os ned og undersøge, hvorfor det er sådan.

SF peger selv i sine bemærkninger på, synes jeg, et interessant problem, nemlig eksemplet Scandlines, som har droppet miljøhensynene i sit dieselinlkøb. Men problemet er jo netop, at statslige institutioner er blevet kommercialiseret via liberalisering og privatisering. Og dér må jeg også sige til forslagsstillerne, at vi synes, at SF har været alt for eftergivende i hele den dér bølge. Jeg mener, det er et meget vigtigt mål, at vi på venstrefløjen bliver enige om, at enhver form for kommercialisering og liberalisering samtidig de facto har været et tab af demokrati.

Jeg vil gerne høre, om SF er enig i den analyse, og om SF også er enig med Enhedslisten i, at miljøstyring er offentlige virksomheder bedre til og har bedre chance for, end når vi kommercialiserer og liberaliserer dem. Jeg ved godt, at der nu er kommet en tone, der hedder: Nåe jo, men vi kunne jo f.eks. inden for DSB gå ind for at have en rimelig demokratisk offentlig lov. Men den gælder jo stadig væk kun, hvad angår de aktiviteter, der vedrører spillet mellem staten og DSB. Lige så snart det vedrører det frie marked, er der lukket for demokratiet.

Det vil jeg godt lige have en kommentar til fra SF's side. Det synes jeg er vigtigt at få drøftet igennem. Jeg vil også lige sige, at jeg har været meget skuffet over SF's holdning til en lang række liberaliseringspolitikker, og jeg ser frem til, at vi prøver at nærme os hinanden på det felt. Men ellers må vi jo have afdækket uenighederne.

Hvis vi ser på de senere 10 års forsøg på at drive miljøpolitik her i landet, må vi konstatere, at statens faktiske indgreb og reelle styring af miljøudviklingen er blevet meget tamme. Der snakkes og snakkes og opfordres og bejles, men faktiske indgreb er der overordnet få af.

Hvorfor er det sådan? Ja, det primære svar er jo, at det er hensynet til det indre marked, som reelt har sat myndighederne næsten skakmat, og hvor i hvert fald jeg synes at regeringen og måske også dele af SF har haft svært ved at lave en mere tilbundsående kritik af det indre marked.

Skal vi føre progressiv indkøbspolitik på de offentlige arbejdspladser, mener Enhedslisten, at der er ét svar, og det er påbud og atter påbud. Der er ingen grund til, at den enkelte arbejdsplads skal lave undersøgelser og rapporter. Vi skal også vove påbudslinjen. Et mere brugbart redskab vil efter min mening ud over det her nævnte være, at myndigheder udarbejder oversigter over de produkter, som indfrier kravene til en grøn indkøbspolitik, og at vi så enten pålægger de offentlige arbejdspladser at følge dem eller benytter lokkemidlet, at staten dækker eventuelle meromkostninger ved en sådan indkøbspolitik, f.eks. dækker via afgifter på de produkter, som indeholder uønskede stoffer eller er produceret med metoder, som er uønskede.

Jeg vil godt understrege endnu en gang: Vi er altså enige med forslagsstillerne i udgangspunktet, men jeg mener også, det er vigtigt, at vi får drøftet midlerne. Og jeg håber selvfølgelig på, at der bliver enighed inden for det grønne flertal om en klar påbudslinje, der taler det indre marked midt imod, og en linje, som byder den nedbrydende liberaliseringslinje trods, som vi oplever i dette årti.

Ole M. Nielsen (KRF):

I Kristeligt Folkeparti ønsker vi naturligvis en grøn udvikling og også en grøn indkøbspolitik, men med fornuft. Og når jeg siger fornuft, ved jeg jo godt, at fornuft ikke er noget entydigt. Det, der ligger i forslaget her, mener vi ikke er fornuftigt, når vi ser på det bureaukrati, som det vil opbygge. Det ligner faktisk et beskæftigelsesprojekt for bureaukrater, synes jeg, hvis det blev gennemført.

Jeg blev lidt forskrækket, da miljøministeren begyndte med at byde velkommen til forslaget her. Jeg var lidt overrasket over, at det egentlig var så positivt, men jeg blev da lidt beroliget

efterhånden, for alle de ting, som ministeren nævner af intentioner, af ting og sager, der er på vej, den udvikling, ministeren beskriver osv., er jeg fuldstændig enig i og ønsker og bifalder. Derimod ønsker jeg ikke den bureaukratiske opbygning og den lovgivning omkring det, som beslutningsforslaget her lægger op til.

Endelig ville der også være nogle ganske alvorlige økonomiske konsekvenser, hvis man gennemførte det her. Man kunne jo i enkelte tilfælde komme i nogle fuldstændig ekstremt tåbelige situationer, hvis man var pligtig til at købe grønne produkter, som nærmest var umulige at fremskaffe og derfor selvfølgelig, hvis ellers SF tillader markedsmekanismerne at fungere stadig væk, ville komme til at koste en fuldstændig uhyrlig pris. Og generelt er der jo ingen tvivl om, at det vil koste noget at gennemføre den politik her, også bortset fra de ekstreme udviklingssituationer.

Det mener jeg også nok vi er villige til at betale og villige til at være med til, men på den anden side, hvis det koster mange penge, hvor skal de så hentes? Skal det så gå ud over de resourcer, som vi stort set bredt er enige om at folkeskolen har brug for? Skal det gå ud over antallet af hjemmehjælpere osv.? Der er mange gode formål, som kommunerne og offentlige institutioner også skal skaffe penge til.

Som sagt er vi enige i intentionerne, og vi er glade for den tryksag, vi har fået om en grøn indkøbspolitik i kommunerne, som jo naturligt nok ønsker frihed til at gøre det på en fornuftig måde. Vi ser gerne, at den udvikling fortsætter, men kan desværre ikke tilslutte os beslutningsforslaget her.

Jørn Jespersen (SF):

Jeg skal starte med at takke for den ret brede positive tilslutning til i hvert fald intentionerne og grundtankerne i det forslag, vi har fremsat her.

Men jeg vil gerne tage udgangspunkt i noget helt principielt, for Fremskridtspartiet nævnte, at her var der tale om et traditionelt socialistisk forslag, og fra Kristeligt Folkeparti har man sagt: Hvis SF nu ville tillade markedsmekanismen at fungere.

Hvis man brugte et minimum af tankevirksomhed til at overveje, hvad der egentlig er tale om her, ville man komme frem til det resultat, at her er der tale om det overraskende faktum, at et erklæret socialistisk og grønt parti faktisk foreslår at bruge markedsmekanismerne mere

effektivt til at fremme miljømæssige målsætninger. Der er her tale om at udvikle strategien for en grøn omlægning af samfundet til ikke kun at bruge gamle traditionelle virkemidler som regler og påbud og kontrol og bøder, men at gå ind og bruge markedsmekanismen til at fremme nogle af de ønsker, vi gerne vil opnå.

Det tror jeg også er baggrunden for, at Venstre og De Konservative efterhånden er blevet mere positive over for at bruge miljømærker, at bruge grøn offentlig indkøbspolitik, fordi det jo dybest set er sund fornuft i en markedsøkonomi at bruge den slags virkemidler.

Så er der en del ordførere, der har været inde på at sige, at de støtter intentionerne. De ønsker at fremme den grønne offentlige indkøbspolitik, men vores forslag her er for bureaukratisk, og det går sådan set meget godt, som det går i øjeblikket; der er mange gode ting i gang, der er lavet håndbøger, og viljen er til stede alle mulige steder.

Jamen det er da udmærket, at der er en positiv holdning rundt omkring. Hvis vi nu prøver at være en lille smule konkrete og så får et overblik over: Hvor langt er vi rent faktisk kommet? Har alle de smukke ord og intentioner faktisk udmøntet sig i konkret handling rundt omkring? – så må man sige, at den grønne offentlige indkøbspolitik, som allerede i 1991 blev erklæret som en målsætning, altså ikke har bevæget sig særlig langt på de syv år, der har været til det.

Miljøministeren nævnte i sin tale, at i dag har 37 kommuner en grøn offentlig indkøbspolitik. 37 – det er helt nede i nærheden af 10 pct. af kommunerne. Det er for lidt. Det er en for svag indsats. Det er for dårligt. Det går for langsomt.

Omvendt, når vi ser på de statslige institutioner, som har fået strammere pålæg om at gå i gang med den her indsats, så kunne man jo læse i Miljøstyrelsens rapport om den produktorienterede miljøpolitik, at man endnu ikke var kommet så langt med den grønne offentlige indkøbspolitik, at det kunne konstateres på markedet. Det har altså ikke haft nogen reel virkning totalt set på markedet endnu. Det er for ringe. Det går for langsomt.

Derfor bliver vi nødt til under udvalgsbehandlingen og i øvrigt i de fortsatte diskussioner om det her forslag at finde frem til nogle mekanismer, der gør, at indsatsen bliver speedet op, at den går hurtigere, at den får langt større effekt, end den har i dag. Og i den diskussion er vi meget åbne over for, hvilke virke-

midler der skal bruges til det, men vi mener, det er helt afgørende og nødvendigt, at hastigheden bliver meget højere og omfanget meget større.

Så vil jeg gerne sige omkring lovgivning i forhold til kommuner, at vi ønsker ikke som udgangspunkt, at kommunerne via lovgivning pålægges at arbejde med grøn offentlig indkøbspolitik. Vi synes, det er langt bedre, at der kommer en aftale med kommunerne med nogle klare målsætninger om, at denne indsats går man i gang med og prioriterer den højt og bruger de virkemidler, der nu lokalt måtte passe bedst til den enkelte kommune.

Det er også det, der står i vores forslag at vi lægger op til: at man sikrer i et samarbejde, at der indgås sådan en aftale, der er bindende og forpligtende og sætter hastigheden op, og kun som en nødløsning, hvis ikke det kan lade sig gøre, kan vi bruge lovgivningen.

Jeg tror, det er meget udmærket over for kommunerne at nævne lovgivningen som en mulighed, hvis det ikke lykkes at få en tilstrækkelig forpligtende aftale. Det øger formentlig sandsynligheden for at få en god og forpligtende aftale.

Så er der blevet nævnt en del omkring de konkrete værktøjer, i meget høj grad rapporteringsværktøjet, som værende meget bureaukratisk. Men for det første skal jeg sige til det, at hensigten med, at man i kommunerne – og andre steder for den sags skyld – opgør effekten af sin indsats, er da ikke, at den centrale myndighed så kan sidde og lave rapporter og sige: Hvor langt er vi kommet? Det, der er den primære effekt af at få opgjort resultatet af indsatsen, er at sende et signal til markedet om, at her er der altså nogle muligheder for at komme af med nogle produkter, sådan at producenter og leverandører ved, at på de og de områder kan det betale sig at udvikle produkter og markedsføre produkter, der lever op til høje miljømæssige krav, fordi der er en efterspørgsel, som er dokumenteret, fra offentlige myndigheder. Det er da det, det skal bruges til.

En anden væsentlig funktion i rapporteringen er, at den danner udgangspunkt for det fortsatte arbejde. Det kan da ikke nytte noget, at man kun har god vilje, men ikke gider at sætte sig ned og konstatere, hvad man rent faktisk har nået; så har man ingen mulighed for at prioritere sin indsats i den kommende tid.

Mange af de ting, der foregår i private virksomheder med hensyn til kvalitetsstyring, mil-

jøstyring osv., har da som forudsætning og som første skridt i indsatsen, at man foretager en konstatering af: Hvor er vi i dag? Hvordan er situationen? Og det skal man selvfølgelig også gøre i kommunerne for at kunne komme i gang med indsatsen.

Jeg må sige, at jeg har svært ved at se, at de virkemidler, vi foreslår, er specielt bureaukratiske, men vi vil nu meget gerne diskutere, om det kan gøres mere lempeligt, samtidig med at effektiviteten bibeholdes.

Jeg skal så også sige, at hvis man læser den vejledning, det cirkulære, der er i dag, er det jo faktisk sådan, at de fleste af de værktøjer, vi nævner, allerede er nævnt i cirkulæret, bare på en uforpligtende måde. Det hedder, at det er ting, som kan indgå i de forskellige handlingsplaner. Det, vi lægger op til her, er i virkeligheden at gøre det mere forpligtende at bruge den slags værktøjer og ikke at indføre særlig mange nye. Men det er en diskussion, vi kan tage.

Så synes jeg, ministeren i sin i øvrigt meget positive tale var en lille smule vag, når det drejer sig om brugen af miljømærker, og derfor vil jeg bede ministeren om at sige lidt mere eksplicit, hvordan man efter ministeriets opfattelse i den grønne offentlige indkøbspolitik bør bruge de miljømærker, der i dag findes – og jeg tænker selvfølgelig både på Svanen og på EU-Blomsten – som et værktøj, for jeg synes, det er ret oplagt, at når de værktøjer er lavet, så bør de bruges på de områder, hvor de er tilgængelige. Derfor kunne jeg godt tænke mig lidt mere bindende tilsagn fra miljø- og energiministeren om, at man i den aftale, der forhåbentlig laves med kommunerne, lægger mere vægt på, at det er nogle mærker, som skal indgå i de offentlige indkøb, og som skal bruges aktivt.

Så er der spørgsmålet om EU. Jeg synes, det er meget positivt, at kommissæren har givet tilsagn om at tage det her spørgsmål op, men man må jo omvendt sige, at det er lidt af en skandale, at det ikke er sket for længe siden, for når vi har et indre marked, hvor der er krav til, at varerne skal cirkulere frit, og at producenter i de forskellige lande skal være stillet lige, så er det mindst talt besynderligt, at der kan være nogen som helst tvivl om, at man i sine offentlige udbud må stille miljøkrav, uanset om de så forbedrer miljøet i det ene eller det andet land. Det er jo decideret i modstrid med det indre markedes logik og tankegang.

Derfor vil jeg sige, at jeg synes, det er beskæmmende, at det kun er Sverige og Dan-

mark, der indtil nu i en erklæring har forsøgt at få det her problem afklaret. Og jeg vil bede ministeren om fortsat at lægge meget vægt på og bruge sin indflydelse til at få det her afklaret, så vi i udbudspolitikken og i indkøbspolitikken i EU kan leve op til Traktatens målsætninger om bæredygtighed på alle områder. Det er helt afgørende, hvis man vil være i overensstemmelse med Traktatens formål, at det her problem bliver løst på en ordentlig måde.

Så er der spørgsmålet om økologiske fødevarer, som ingen har været særlig meget inde på, men nogle enkelte har nævnt, at det burde man ikke pålægge institutionerne. Efter vores opfattelse er det helt afgørende, at vi på landbrugsområdet får en målsætning om en omlægning til en bæredygtig produktion i løbet af relativt kort tid. Og noget af det afgørende her vil selvfølgelig være at sikre en kontant og konstant og ordentlig stor efterspørgsel efter de økologiske fødevarer.

Og dér synes jeg altså, det er beskæmmende, at det er de private forbrugere, der stort set alene hidtil har skullet trække det læs. Det ville klæde det offentlige, hvis man i langt højere grad kom i gang og via nogle aftaler med f.eks. lokale producenter kunne sikre en fast og stabil afsætning. Det ville virkelig være noget, der kunne være en gave til økologien og sætte gang i omlægningen.

Jeg skal sige tak til Socialdemokratiet for den positive opbakning til intentionerne. Vi vil meget gerne diskutere de indvendinger, der har været rejst.

Også tak til Venstre for støtten i intentionerne. Kan vi finde bedre virkemidler, som efter Venstres opfattelse er mindre bureaukratiske – gerne; det håber jeg Venstre bidrager til i udvalgsarbejdet.

Også tak til Det Konservative Folkeparti, som gav tilsagn om en positiv udvalgsbehandling. Vi er glade for debatten.

Dansk Folkeparti og Fremskridtspartiet kan jeg ikke sige andet til, end at man jo formentlig ikke brænder særlig meget for miljø og derfor heller ikke synes, det er værd at diskutere forslaget. Vi må bare konstatere, at sådan er det.

Enhedslisten kunne jeg godt have lyst til at have en meget lang diskussion med omkring liberalisering og udbud og sådan noget. Jeg synes ikke, at det hører til i dag, for det er jo ikke det, debatten handler om. Jeg skal bare sige, at det udgangspunkt, som Enhedslistens ordfører havde, at miljø er noget, som offentlige

virksomheder pr. definition er bedre til end private, ikke er vores udgangspunkt. Jeg mener, at private virksomheder på en lang række områder har vist meget større evne til at komme i gang med miljøstyring, miljøledelse, end mange offentlige virksomheder har gjort, på trods af at de er undergivet kommercielle vilkår.

I øvrigt hviler Enhedslistens indlæg i denne her sammenhæng jo på den helt forkerte antagelse, at miljø kun er en omkostning. Miljøindsats i virksomhederne er i høj grad noget, man faktisk kan spare penge på og tjene penge på og erobre markedsandele med, så et studium i markedsøkonomi kunne tilrådes.

Og endelig til Kristeligt Folkeparti: Tak for de positive ting. Jeg håber, at også Kristeligt Folkeparti indgår i en diskussion om, hvordan vi kan styrke den her indsats på en måde, som et bredt flertal vil være tilhængere af.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

21) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 44:

Forslag til folketingsbeslutning om nedbringelse af kemikalietrykket.

Af Steen Gade (SF) m.fl.

(Fremsat 7/5 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg vil gerne sige tak til forslagsstillerne for deres forslag til folketingsbeslutning om at nedbringe kemikalietrykket. Jeg synes, at der er mange spændende aspekter beskrevet i forsla-